

בש"פ 9697/16 - ווהאד אבו בכר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 9697/16

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
העורר: ווהאד אבו בכר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה במ"ת 56536-09-16 מיום 27.11.2016 שניתנה על-ידי השופט א' פורת

בשם העורר: עו"ד שמעון פרץ

בשם המשיבה: עו"ד הילה גורני

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (מ"ת 56536-09-16; השופט א' פורת), בגדרה הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע

2. נגד העורר, ווהאד אבו-בכר, ושניים נוספים, ס' (קטין), ומועד תורכמאן (להלן: מועד), הוגש ביום 22.9.2016 כתב אישום בגין מעשה רצח, ניסיון רצח, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, ועבירות בנשק. על-פי המתואר בכתב האישום, בליל ה-5.7.2016, הבחינו העורר וחבריו, במכונית ובה שלושה - אדם חילף, היתם חילף, וקטינה, ג'. חילופי דברים בין

הצדדים הפכו עד מהרה לתגרה ומרדף, כפי הנראה על רקע נוכחותה של ג' בחברתם של שניים אלה. העורר וחבריו דלקו אחר בני החבורה היריבה, אך לא עלה בידם להשיגם, ולזמן מה נותק הקשר ביניהם. הצדדים ניצלו הפוגה זו כדי להזעיק 'תגבורת'; אדם קרא לכמה מבני משפחתו ובאמצעות אחרים העביר לעורר ולחבריו מסר כי הוא 'בדרך אליהם'. העורר וחבריו קיימו אף הם 'מפגש הכנה' לקראת חידוש העימות. בכתב האישום נטען כי בסיומו של מפגש זה גמלה בלבם החלטה להמית מי מבני החבורה היריבה באמצעות תת-מקלע שהיה ברשותו של מועד. מיד בסמוך, החלו העורר וחבריו להוציא אל הפועל את תכניתם הקטלנית. העורר נסע אט אט לכיוון שוק תלפיות, אזור בו שהו בני החבורה היריבה, כשפנסי מכוניתו כבויים; שני חבריו נסעו בעקבותיו על קטנוע. כאשר הבחין העורר בבני החבורה היריבה, המשיך עוד קמעא בנסיעתו, עצר את מכוניתו בצד הדרך וסימן לחבריו בשריקה; או אז הגיח הקטנוע, ומי מרוכביו ירה לכיוון בני החבורה מספר קליעים. כתוצאה מהירי נהרג אמיר חילף, אחיו של אדם; קטין אחר מבני החבורה היריבה נפצע אף הוא מהירי. בתום האירוע, נמלטו העורר וחבריו מהמקום.

החלטת המעצר עד תום ההליכים

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה להורות על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים. החלטת בית המשפט המחוזי בעניינם של העורר ומועד ניתנה ביום 27.11.2016. במסגרת ההחלטה, בחן בית המשפט המחוזי את חומר הראיות התומך במעורבותו של העורר בביצוע העבירות. בין היתר, מצא בית המשפט המחוזי גרעין אמת בהודעותיהם של אדם והיתם בחקירת המשטרה, הקושרות את העורר לרצף האירועים למן תחילתם ועד לסופם הטראגי. חשיבות ניתנה גם להודעתו של עד נוסף לאירוע הירי, זייד רמיחאת; נקבע, כי גרסתו של האחרון באשר לנסיבות ביצוע הירי, תומכת בעיקרה בגרסתו של היתם ובסרטוני מצלמת אבטחה, בה נראית מכוניתו של העורר נוסעת בזירת האירוע בפנסים כבויים, חולפת על פני הזירה, ובחלוף שניות אחדות חולפים שניים על קטנוע ממנו מבוצע ירי לעבר בני החבורה היריבה. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי די ראיות לכאורה קושרות את העורר לביצוע אותה שריקת-סימון, בהתאם לנסיבות המתוארות בכתב האישום. תימוכין לכך נמצאו בהודעותיהם האמורות של אדם והיתם, ובהקלטת שיחת טלפון שנמצאה במכשירו הנייד של אדם, בה נשמעת השריקה ולאחריה קולות נפץ וירי.

4. בית המשפט אף מצא חיזוקים בחומר הראיות לחלקים אחרים מאירועי הלילה. בקשר לכך, צוינה הודעתה של ג', אשר תארה את השתלשלות האירועים בחלקם הראשון, עובר למרדף; גם הודעת חברתו של העורר, ז', שימשה את בית המשפט המחוזי לחיזוק, לאחר שמצא כי מדבריה עולה תמונה דומה במהותה לגרסתם של עדים אחרים לאירוע. אשר לאותה 'פגישת הכנה', מצא בית המשפט המחוזי כי הודעתו של אחד מחבריו של העורר, ערב חאמד, תומכת בתזה המפלילה; לדבריו, בליל האירוע התקשר אליו העורר, וביקש ממנו כי יצטרף אליו ואל חבריו, עקב "בעיה עם בדואים".

5. לאחר שבחן ועימת ראיות אלה עם גרסתו של העורר, שעיקרה בטענה כי הזדמן לזירת האירוע באקראי, קבע בית המשפט המחוזי כי בידי המשיבה תשתית ראייתית גולמית לכאורית התומכת בעובדות כתב האישום. בצוותא לעוצמת הראיות, נקבע כי מסוכנות רבה נשקפת מן העורר, עד כי אין בנמצא חלופת מעצר אשר יש בה כדי לאיין את מסוכנותו הרבה. משכך, הורה בית משפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

תמצית טענות הצדדים בערר

6. על שניים משיג העורר: על הקביעה כי קיימות ראיות לכאורה ברמה המצדיקה את מעצרו עד תום ההליכים

המשפטיים, ועל החלטת בית המשפט המחוזי כי אין להורות על שחרורו לחלופת מעצר. בתוך כך, שב העורר ודבק בגרסתו לפיה הוא אינו צד לסכסוך שפרץ בין מועד לבין בני החבורה היריבה, וכי מעשיו בזירה נעשו על דרך האקראי והמקרה. לטענתו, גרסתו-זו עולה יפה מחומר הראיות ושזורה היטב בהודעותיהם של כמה מן העדים לאירוע.

7. לגופן של הראיות, טוען בא-כוח העורר, עו"ד שמעון פרץ, כי העורר נעדר מניע לביצוע העבירה המדוברת, שכן הגורם המניע את השרשרת הסיבתית שהובילה לרצח - נוכחותה של ג' במכוניתו של אדם - אינה נוגעת אליו. בקשר לכך, מפנה בא-כוח העורר להודעתה של ג' במשטרה, בה טענה כי במהלך שהותה במכונית ביקשה להסתתר מפני מועד, מכרה, ולא מהעורר. בא-כוח העורר אף מכחיש את האפשרות כי העורר נטל חלק באותה 'פגישת הכנה' טרם ביצוע העבירה, ובקשר לכך מפנה לדבריו של אחד, עבד אבו-עואד, אשר מסר את גרסתו למדובב. על-פי גרסתו, מעורבותו של העורר באירועים מסתכמת בניסיונו ליטול חלק כגורם מפשר, אשר עמד בסיכון ממשי לשלומו במהלך הירי, בהתייצבו בתווך שבין מבצעי הירי לבני החבורה היריבה. על יסוד האמור במספר הודעות נוספות, מוסיף וטוען בא-כוח העורר כי קיים יסוד ראייתי לראות את העורר כמי שביקש ליישר את ההדורים, להידבר עם בני החבורה היריבה בהגיעו אליהם במכוניתו, ואף ביקש מחבריו שלא ישלחו ידם אל הדק הרובה. אשר לירי עצמו, נטען, על יסוד הודעות חקירה שונות, כי יתכן ומקור ירי נוסף, שני, הוא שהביא, הלכה למעשה, למותו של המנוח. בקשר לכך, הובאו דבריהם של נחקרים שונים, אשר בהודעותיהם מסרו כי חזו בהבזקים וקולות ירי משני מוקדים נפרדים. בא-כוח העורר מבקש לעורר ספקות גם בנוגע לטיבה של אותה 'שריקה'. לטענתו, הזירה הקולנית - כביש סואן - אינה מאפשרת שימוש ב'שריקה' כאמצעי תקשורת אפקטיבי, ודאי כאשר מדובר בניסיון להעביר מסר לרוכבי קטנוע הנוסעים במהירות כשקסדה לראשיהם. ספקות שונים הועלו על-ידי בא-כוח העורר גם בכל הנוגע לאפשרות כי 'שריקה' זו יצאה מפיו של העורר, שאינו מצולם בשלב זה במצלמות האבטחה.

8. אשר להודעות אדם והיתם, נטען כי עדויות אלה, כולן, הן עדויות בני החבורה היריבה, סתירות רבות עולות מגרסאותיהם, וקיים חשש ממשי כי גרסתם מוטה ומתואמת.

9. לטענת בא-כוח העורר, עלה בידו לעורר ספקות של ממש, ובהתאם לאמות המידה הקבועות בחוק ובהלכה הפסוקה, שגה בית המשפט המחוזי בהחלטתו. לשיטתו, טענותיו מקעקעות את ה'יש' הראייתי שבחומר החקירה, עד כי הן מלמדות על העדרה של תשתית ראייתית מספקת לצורך הארכת מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו; לחלופין, טוען בא-כוח העורר, כי יש בטענותיו ללמד על 'כרסום' בעוצמת הראיות, ברמה המצדיקה לשקול את שחרור העורר לחלופת מעצר מתאימה; בקשר לכך, נטען כי יש לשקול לחיוב את גילו של העורר, כ-18 ושלושה חודשים בעת ביצוע העבירות, ואת חלקו התחום בביצוע העבירה, שכן לא הוא שביצע באופן פיזי את הירי.

10. בפתח הדיון שנערך לפני ביום 15.1.2017, מסרה באת-כוח המשיבה תדפיס רישום פלילי, לפיו כחצי שנה קודם לביצוע העבירות שבמוקד הליך זה, הורשע העורר בעבירות אלימות; זאת ועוד, מן התדפיס עולה כי עם ביצוע העבירה הפר העורר צו מבחן שניתן במסגרת אותו הליך.

11. במהלך הדיון, טענה באת-כוח המשיבה את טענותיה, שעיקרן בבקשה לדחיית הערר, על כל חלקיו. עמדת המשיבה היא כי חומר ראיות רב תומך בעובדות כתב האישום וקושר את העורר באופן ישיר לתכנון ולביצוע העבירות

המצוינות בו. האינדיקציות הבודדות התומכות בגרסתו של העורר, ניתנו על-ידי קרוביו ואנשי שלומו, ועל כן אין לייחס להן משקל רב - מחמת קרבתם אל העורר, ונכח שפע הראיות הבלתי תלויות הקושרות את העורר לביצוע המעשים המתוארים בכתב האישום.

דיון והכרעה

11. נראה כי אין קושי של ממש בקביעת דבר קיומן של די ראיות לכאורה להארכת מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים. עיינתי בחומר הראיות, ושוכנעתי כי מספר ראיות בלתי-תלויות תומכות, לכאורה, בעובדות כתב האישום. די אם אציין את סרטון מצלמת האבטחה, הקלטת שיחת הטלפון שנמצאה במכשיר הטלפון של אדם, ואת גרסתם של אדם והיתם באשר לנסיבות ביצוע העבירה. מנגד, גרסת העורר אינה מספקת נימוק וטעם המתקבלים על הדעת לטיב מעשיו בזירת העבירה בדמדומי הלילה. אין להקל ראש גם בהודעות שמסרו כמה מן המעורבים באירועים, אשר קשרו את העורר לביצוע העבירות, בהתאם לעובדות כתב האישום. טענות בא-כוח העורר אינן מספקות מענה הולם בעניין; מתן משקל ראיתי לגרסתו באשר לקרות אירוע זה, מפחית ממהימנות גרסתו במקום אחר. כך למשל, קשה ליישב את הגרסה הרואה את העורר כמי שניסה להשכין שלום בין הניצים, עם הטענה כי נקלע לזירת העבירה כעובר אורח; קשה עוד יותר לקבל שתי גרסאות אלה, בד בבד עם סרטון מצלמת האבטחה, והאופן החריג שבו נסע העורר במכוניתו.

12. על יסוד דברים אלה, ובהתאם לנימוקי בית המשפט המחוזי בהקשר זה, סבורני כי המסכת הראייתית שהציגה המשיבה מגבשת תשתית ראייתית גולמית לכאורית המקימה סיכוי סביר להרשעה.

13. דומה כי אין עוררין על קיומה של עילת מעצר; טיב העבירות המיוחסות לעורר והרישום הפלילי שלחובתו בעבירות אלימות בהן הורשע מדברים בעד עצמם. ברי כי מי שבידו לפעול בצוותא עם אחרים להמית אחר בריות, בדם קר, ברחובה של עיר, ולאחר תכנון מראש, מעיד על עצמו כי נשקפת ממנו מסוכנות בדרגה גבוהה.

14. בהינתן מסקנות אלה, קשה עד מאד להצביע על אפשרות סבירה כי את מטרת המעצר ניתן יהיה להשיג באמצעות חלופה. המסוכנות ברורה; עוצמת הראיות (לכאורה), גבוהה אף היא, למעלה מהרף הדרוש להארכת מעצרו של אדם עד תום ההליכים המשפטיים (ראו בש"פ 8282/06 פלוני נ' מדינת ישראל (16.11.2006)). ברגיל, אף לא הייתי מייחס משמעות רבה לגילו הצעיר של העורר בעת ביצוע העבירה. עם זאת, התלבטתי שמא עקרון השוויון מצדיק, בנסיבות העניין, כי תישקל אפשרות שחרור העורר לחלופת מעצר במסגרת סגורה ונעולה; דילמה זו עולה נוכח החלטת בית המשפט המחוזי בעניינו של ס', שותפו של העורר לביצוע העבירה, בגדרה הורה על שחרורו לחלופת מעצר במעון נעול מפאת גילו בעת ביצוע העבירות (מעט מתחת לגיל 17), ולאחר ששירות המבחן בא בהמלצות חיוביות בעניינו (ראו בהחלטה מיום 5.12.2016; בעניין עקרון השוויון בעת הארכת מעצר עד תום ההליכים, ראו: בש"פ 4345/90 יוסף הררינ' מדינת ישראל, פ"ד מד(4) 830 (1990); על הגיל הצעיר ראו: ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (25.06.2013)).

15. כאמור, הפכתי ביני לביני בסוגיה זו, אך באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות על כל חלקיו. שוני רלבנטי וממשי מבדיל בין העורר לבין חברו. העורר בגיר וחברו קטין. פער הגילאים אמנם קטן, אך מצטרפת אליו הרשעת

העורר בפלילים בעבירות אלימות, והפרתו צו מבחן במעשיו הלכאוריים שבמוקד הליך זה; לעומתו, לס' עבר פלילי נקי (מספר תיקי חקירה נפתחו בעניינו, אך לא הבשילו לכתב אישום). בנסיבות אלה, אין לדבוק בעקרון השוויון. גם שאלת מורכבות ההתדיינות בהליך העיקרי עלתה לפני, ומתוך עיון בחומר הראיות הגולמי דומה, על פני הדברים, כי הוא איננו מן המורכבים והקשים. במצב עניינים זה, מסופקני אם תועלת רבה תימצא בהליך שיקומי שיעבור העורר בתקופת מעצר קצובה במסגרת מעון נעול. אם יורשע בדינו, כי אז לבטח ישולב בתכנית שיקומית בתוככי הכלא. בשלב זה, הראיות לכאורה שלחובתו, בד בבד עם המסוכנות, מחייבים את מעצרו עד תום ההליכים.

16. אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ט בטבת התשע"ז (27.1.2017).

שׁוֹפֵט
